Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De Nuptiis Philologiae et Mercurii - Cod. Aug. perg. 73

Martianus <Capella>

[S.l.], [10. Jh.]

Avianus: Fabulae [Prologus, I - XXIX.18]

urn:nbn:de:bsz:31-11867

Visual Library

[...]US THEODOSIO

[Dubitanti] mihi theodosi optime q̄m litterarum · titulo nostri nominis
[memori]am mandaremus fabularum textus occurrit quod in his urbane con-
cepta falsitas deceat & non incumbat necessitas ueritatis · Nam quis tecum [de]
oratione quis de poemate loqueretur cum in utroq; litterarum gen[ere]
& atticos greca eruditione superes & latinitate romanos · huius ergo [mate-]
riae ducem nobis aesopum noueris qui responso delphici apollinis mon[itus]
redicula orsus est ut legenda firmaret · uerum has pro exemplo fabulas [& so-]
crates diuinis operibus indidit · & poemati suo flaccus aptauit · quod in se [sub]
iocorum communium specie uitae argumenta contineant quas graeci[s]
iambis brabrius repetens in duo uolumina coartauit · phoedus &iam par[tem]
aliquam quinq; in libellus resoluit · De his ego ad quadraginta & duas in
unum redactas fabulas dedi quas rudi latinitate conpositas elegis sum ex-
plicare conatus · habes ergo opus quo animum oblectes ingenium exerceas
sollicitudines leues totumq; uiuendi ordinem cautus agnoscas · loqui uero ar-
bores feras cum hominibus gemere uerbis certare uolucres animalia ridere
fecimus ut pro singularum necessitatibus uel a pipsis animis sententia p̄feratur

Rustica deflentem paruum iurauerat olim · ni taceat rabido quod foret esca lupo ·
Credulus hanc uocem lupus audiit & man&ipsas · p̄uigilante fores inrita uota gerens
Nam lassata puer nimię dat membra quieti · spem quoq; raptori sustulit inde famis
Hunc ubi siluarum repetentem lustra suarū · ieiunum coniux sensit adesse lupa ·
Cur inquit nullā refers de more rapinā · languida consumptis sed trahis ora genis
Ne mireris ait deceptum fraude maligna · uix miserum uacua delituisse fuga
Nam quia praeda rogas quae spes contingere poss& · iurgia nutricis cum mihi uerba darent
Haec sibi dicta putet seq; hac sciat arte notari · feminē quisquis credidit ēē fidem ·

Pinnatis auibus quondā testudo locuta est · si quis eam uolucrem constituisset humi
Protinus e rubris conchas proferr& harenis · quis pretium nitido cortice baca dar& ·
Indignū sibim& tardo quod sedula gressu · nil ager& toto proficer&q; die ·
Ast ubi promissis aquilam fallacibus impl& · experta est similem p̄fida lingua fidem ·
Et male mercatis dum quaerit sidera pinnis · occidit infelix alitis ungui fero ·
Tum quoq; sublimis cū iam morer&ur in auras · ingemuit uotis haec licuisse suis ·
Nā dedit exose post haec documenta quietis · non sine supremo magna labore peti ·
Sic quicumq; noua sublatus laude tumescit · dat merito poenas dum meliora cupit ·

Curua retro cedens cum fert uestigia cancer · hispida saxosis terga relisit aquis ·
Hunc genetrix facili cupiens procedere gressu · talibus adloquiis p̄monuisse datur ·
Ne tibi transuerso placeant haec deuia nate · rursus in obliquos neu uelis ire pedes ·
Sed nisu contenta ferens uestigia recto · innocuos proso tramite siste gradus ·
Cui natus faciam si me p̄cesseris inquit · rectaq; monstrantem certior ipse sequar ·
Nam stultum nimis est cum tu prauissima temptes · alterius censor ut uitiosa notes ·

Immitis boreas placidusq; ad sidera phoebus · iurgia cum magno conseruere ioue ·

[...]inceptumq· iter mediumq· p orbem · carpebat solitum f[...]
[Conue]nit hanc potius liti praefigere causam · pallia nudato decutienda [...]
[Protinu]s impulsus uentis circumtonat aether · & gelidus nimias depluit imber aquas ·
[Ille ma]gis duplicem lateri circūdat amictum · turbida summoto q̄d trahit aura sinus ·
[Sed tam]en hunc radios paulatim increscere phoebi · iusserat ut nimio surger& igne iubar ·
[...]lassus uolens requiescere membra uiator · deposita fessus ueste seder& humi ·
[Tum u]ictor docuit praesentia numina titan · nullam praemissis uincere posse minis ·
[Metir]i se quēque dec& propriisq· iuuari · laudibus alterius nec bona ferre sibi ·
[Ne d]etracta grauem faciant miracula risum · coeperit in solis cum remanere malis ·
[Ex]ubias asinus defuncti forte leonis · repperit & spoliis induit ora nouis ·
[Ap]tauit q' suis incongrua tegmina membris · & miserum tanto pressit honore caput ·
[A]st ubi terribilis animo circumst& horror · pigraq· praesumptus uenit in ossa uigor ·
[M]itibus ille feris communia pabula calcans · turbabat pauidas per sua rura boues ·
[R]usticus hunc magna postquā deprehendit ab aure · correptū uinclis uerberib· q· dom[at]
[E]t simul abstracto denudans corpora tergo · increpat his miserū uocibus ille pecus ·
[F]orsitan ignoto simulato murmure fallas · at mihi qui quondam semp̄ asellus eris ·
Edita gurgitibus limoq· immersa profundo · & luteis tantum semp̄ amica uadis ·
Ad superos colles herbosaq· prata recurrens · mulcebat miseras turgida rana feras ·
Callida quo poss& grauibus succurrere morbis · & uitam ingenio continuare suo ·
Nec se paeonio iactat cessisse magistro · quamuis ꝑ petuo scir& in orbe deos ·
Tunc uulpis pecodum ridens astuta quietem · uerborum uacuam ꝑdidit ēē fidem ·
Haec dabit aegrotis inquit medicamina membris · pallida ceruleus cui notat ora color ·
Haud facile est prauis innatum mentibus arte · muneribus dignas supplicione pati ·
Forte canis quondā nullis latratibus horrens · nec patulis primū rictibus ora trahens ·
Mollia sed pauidae submittens uerbera caudae · concitus audaci uulnera dente dabat ·
Hunc dn̄s ne quē probitas simulata lateret · iusserat in rabido gutture ferre nolā ·
Faucibus innexis crepitantia subligat aera · quae facili motu signa cauenda darent ·
Haec tamen ille sibi credebat praemia ferre · & similem turbam dispiciebat ouans ·
Tunc insultantē senior de plebe sup̄bum · adgreditur tali singula uoce mouens ·
Infelix quae tanta rapit dementia sensum · munera pro meritis si cupis ista dari ·
Non hoc uirtutis decus ostenditur in aere · nequitiae testem sed geris inde sonum ·
Contentū propriis sapientem uiuere rebus · nec cupere alterius nr̄a fabella mou&
Indignata cito ne st& fortuna recursu · atq· eadem minuat quae dedit ante rota ·
Corporis inmensi fertur pecus isse ꝑ auras · & magnum p̄cibus sollicitasse iouem ·
Turpe nimis cunctis inridendumq· uideri · insignes geminis cornibus ire boues ·
Et solum nulla munitū parte camelum · obiectum cunctis expositumq· feris ·
Iuppiter adridens postquā sperata negauit · insup̄ & magnae sustulit aures onus ·
Viue minor merito cui sors non sufficit inquit · & tua ꝑpetuū liuide dāna geme ·
Montibus ignotis curuisq· in uallibus artū · cum socio quidam suscipiebat iter ·
Securus quodcumq· malum fortuna tuliss& · robore conlato poss& uterq· pati ·

[illegible]

[…] aculi conprendens robur cursu · inuidit trepidum fronde pe[…]

[…] lle trahens nullo iacuit uestigia gressu · exanimem fingens sponte rel[…]

Continuo praedam cupiens fera saeua cucurrit · et miserum curuis ungui[…]

Verum ubi concret&o riguerunt membra timore · nam solitus mentis liqu[…]

Tunc olidum credens quamuis ceu iam cadauer · deserit et lustris condit[…]

Sed cum securi paulatim in uerba redissent · liberior iusto qui fuerat […]

Dic sodes quidnam trepido tibi retulit ursa · nam secreta diu multaque […]

Magno quidem monuit tamen haec quoque maxime iussit · quae misero sep[…]

Ne facile alterius repetas consortia dixit · rursus ab insana ne capiare fera

Caluus eques capiti solitos religasse capillos · atque alias nudo uertice ferre comas

Ad campum nitidis uenit conspectus in armis · et facile frenis flectere coepit equ[…]

Huius ab aduerso boreae spiramina praestant · ridiculum populo conspiciente cap[…]

Nam mox deiecto nituit frons nuda galero · discolor adposita quae fuit ante com[…]

Ille sagax tantis quod risus milibus esset · distulit admota calliditate iocum

Quid mirum referens positos fugisse capillos · quem prius aequeuae deseruere comae

Eripiens geminas ripis cedentibus ollas · insanis pariter flumen agebat aquis

Sed diuersa duas ars et natura creauit · aere prior fusa est altera ficta luto

Dispar erat fragili et solido concordia motus · incertumque uagus amnis habebat iter

Ne tamen elisam confringeret aerea testa · iurabat solitam longius ire uiam

Illa timens ne qua leuibus grauiora nocerent · et quia nulla breuis est cum meliore fides

Quamuis securam uerbis me feceris inquit · non timor ex animo decutiendus erit

Nam me siue tibi seu te mihi conferat unda · semper ero ambobus subdita sola malis

Rusticus inpresso molitus uomere terram · thesaurum sulcis prosiluisse uidet

Mox indigna animo properante reliquit aratra · semina conpellens ad meliora boues

Continuo supplex telluris instruit aras · quae sibi depositas sponte dedisset opes

Hunc fortuna nouis gaudentem prouida rebus · admonet indignam se quoque ture dolens

Nunc inuenta meis non prodis munera templis · atque alios mauis participare deos

Sed cum subrepto fueris tristissimus auro · me primam lacrimis sollicitabis inops

Inmensum taurus fugeret cum forte leonem · tutaque desertis quaereret antra uiis

Speluncam repetit quam tunc hirsutus habebat · cinyphii ductor qui gregis esse solet

Post ubi submissa meditantem inrumpere fronte · obuius obliquo terruit ore caper

Tristis abit longaque fugax de ualle locutus · nam timor expulsum iurgia ferre uetet

Non te demissis saetosum putida barbis · illum qui super est consequiturque tremo

Nam si discedat nosces stultissime quantum · discrepet et tauri uiribus hircus olens

Iuppiter in toto quondam quaesiuerat orbe · munera natorum qui meliora daret

Certatim ad regem currit genus omne ferarum · permixtumque homini cogitur ire pecus

Sed nec squamigeri desunt ad iurgia pisces · uel quicquid uolucrum purior aura uehit

Inter quos trepidae ducebant pignora matres · iudicio tanti discutienda dei

Tunc breuis informem traheret cum simia natum · ipsum etiam in risum conpulit ire iouem

[illegible]

[per]maneat uictoria si quem iudicio sup[er]est omnibus iste meus

[...]lucre fertur iunonius ales communis sociam continuisse cibo

[...]arias fuerat discordia formas· magnaque de facili iurgia lite trahunt·

[...]ultitudo fulgerent membra decore· ceruleam facerent liuida terga gruem

[...]ecte circudans tegmina caude· sparsera arcanu rursus in astra iubar

[...]ullo pinnaru certat honore· his tamen insultans uocibus usa datur

[...]numeris plumas uarie uertt ordo mersus humi sep[er] florida terga geris

[...]de formi sublimis in aere pinna proxima sideribus numinibusque feror

[...]ontibus e summis radicitus eruta quercus decidit insani turbine uicta nothi·

[...]am tumidis subter decurrens alueus undis· suscipit & fluuio p[re]capitante rapit

[...]erum ubi diuersis inpellitur ardua ripis· in fragiles calamos grande resedit onus

[...]nc sic exiguo conectens cespite ramus· miratur liquidis quod stet harundo uadis

[...]quoque tam uasto nec du consistere trunco· ast illa tenui cortice ferre minas·

[...]idula mox blando respondens canna susurro· seque magis tuta debilitate docet·

[...]rabidas inquit uentos seuasque p[ro]cellas· despicis & totis uiribus acta ruis·

Ast ego surgentes paulati demoror austros· & quauis leuibus p[ro]uida cedo nothis·

In tua preruptus offendit robur animbus· motibus aureis ludificata perit·

Haec nos dicto monet magnis obsistere frustra· paulatimque truces exsuperare minas

Venator iaculis haud inrita uulnera torquens· turbabat pauidas p[er] sua lustra feras

Tum pauidis audax cupiens succurrere tigris· uerbere commotas iussit adesse minas

Ille tamen solito contorquens tela lacerto· nunc tibi qualis eram nuncius siste refert

Et simul emissum transegit uulnera ferrum· perstrixitque citos hasta cruenta pedes

Molliter adfixum traheret cum saucia telum· attrepida fertur uulpe retenta diu

Dic quis ille foret qui tabi uulnera ferret· aut ubi tam iaculum dilituisset agens

Illa gemens fractoque loqui uix murmure coepit· na solitas uoces ira dolorque rapit

Nulla quidem medio conuenit in agmine forma· quaeque oculis olim sit repetenda meis

Sed cruor & ualidis in nos directa lacertis· ostendunt aliquem tela fuisse uirum

Quattuor inmensis quondam per prata iuuencis· fertur amicitiae tanta fuisse fides

Ut simul emissos nullus diuelleret error· rursus & e pastu turba rediret amans

Hos quoque conlatis inter se cornibus ingens· dicitur in siluis pertimuisse leo·

Dum metus oblata prohibet temptare rapina· & coniuratos horret adire boues

Sed quamuis audax factisque inmanior esset· tantorum solus uiribus impar erat·

Protinus adgreditur prauis insistere uerbis· conlisum cupiens dissociare pecus·

Sic postquam dictis animus disiungit acer ruis· inuadit miserum diripuitque gregem·

Tu quidam ex illis uitam seruare quibeat· qui cupit & nostra discere morte potest·

Ne uectto admotas uerbis fallacibus aures· impleat aut ueterem deserat ante fidem

Horrentes dumas abies pulcherrima risit· cum facerent formae iurgia magna suae·

Indignum referens sibi certamen haberi· quos meritis nullus consociaret honor·

Nam mihi deductum surgens in nubila corpus· uerticis erecta attollit in astra comas·

[...] uolat iacula
[...] ilia uiba [...]
[...] pite potes
[...] uide [...]

[illegible]
...m quoddam spineta figura despectum cuncti pr...
...ere fert nunc laeta quidem bona sola fateris sed nostris frueris imperio...
Sed cum pulchra minax succidet membra securis quam uelles spinas tunc habu...
Piscator solitus praedam suspendere saeta exiguum pisciculum trahebat...
Sed postquam superas captiuum perduxit ad auras atque auido fixum uulnus ab ore tu...
Parce precor supplex lacrimis ita dixit ad auras nam quanta ex nostro corpore da...
Nunc me saxosis genetrix fetu dat sub antris fudit et in propriis ludere iussit aq...
Tolle minas tenerumque tuis sine crescere mensis haec tibi me rursus litoris qua...
Protinus immensi depastus caerula ponti pinguior ad calamum sponte recurro tu...
Ille nefas captum referens absoluere piscem difficilis quaeritur casibus esse u...
Nam miserum est inquit praesentem ammittere praedam stultius et rursum uota futura...
Parula progeniem teneram mandauerat ales quas stabat uiridi cespite flaua seges
Rusticus hanc fragili cupiens detergere culmo uicinam supplex forte petebat opem
Sed uos implumes turbauit credula nidos suaserat et laribus continuare fugam
Cautior hos remeans prohibet discedere mater nam quid ab externis proficit curat...
Ille rusticanis operam mandauit amicis atque genetrix rursus tutior inde manet
Sed postquam curuas dominum comprehendere falces frugibus et ueras sensit adesse manus
Nunc ait o miseri dilecta relinquite rura cum spem de propriis uiribus ille petit
Iuppiter ambiguas hominum praediscere mentes ad terras phoebum misit ab arce poli
Tunc duo diuersis poscebant numina uotis namque alter cupidus inuidus alter erat
His sese medium titan scrutatus utrumque obtulit et precibus ut peterentur ait
Praestandi facilis namque sperauerit unus protinus hoc alter congeminata feret
Sed cui longa iecur nequa satiare cupido distulit admotas in noua damna preces
Spem sibi confidens alieno crescere uoto seque ratus solum munera ferre duo
Ille ubi captantem socium sua praemia uidit supplicium proprii corporis optat ouans
Nam petit extinctus ut lumine degeret uno alter ut hoc duplicans uiuat utroque carens
Tum sortem sapiens humanam risit apollo inuidiaeque malum rettulit ipse ioui
Quae dum prouentis aliorum gaudet iniquis laetior infelix et sua damna cupit
Venditor insignem referens de marmore bachum expositum pretio fecerat esse deum
Nobilis hunc quidam funesta in sede sepulchri mercari cupiens compositurus erat
Alter adoratum ferret et numina templis redderet et sacro debita uota loco
Nunc ait ambiguum facies de mercibus omen cum spes in pretium munera dispar agit
Et me defunctis seu mauis tradere diuis siue decus busti seu uelis esse deum
Subdita nequitiae magni reuerentia fati atque eadem in tenues funera tura manu
Conuenit hoc illis quibus est permissa potestas an praestare magis seu nocuisse uelint
Certamen longa protectum lite gerebant uenator quondam nobilis atque leo
Hi cum pro meritis cuperent ... fine edita continuo forte sepulchra uident
Illic docta manus flectentem colla leone fecerat in gremio procubuisse uiri
Scilicet adfirmans pictum in teste superbum se fieri ... ferarum

[illegible] fiducia auri · artificis testem sic cupis esse manum
[illegible]uum capere sollertia sensum · scalper et indocili pollice sculpe[illegible]
[illegible]pi certe oppressi murmure magno · condere et rabidis ultima fata genis
[illegible] extre[illegible] putei consedit in unda · uana superuacuis fletibus ora trahens
[illegible] lacrimis postquam fur undique obortis · quae nam tristitiae sit modo causa rogat
[illegible] rupti fingens discrimina funis · atque auri queritur desiluisse cadum
[illegible]ra sollicitat rapax manus improba mente · excutis putei protinus ima petit
[illegible]lus exiguo circumdans pallia collo · tristior amissa ueste re sedit humi
[illegible] facili suscepta pericula uoto · tristior amissa ueste re sedit humi
[illegible] his sollertius erupisse querellis · et gemitu summos sollicitasse deos
[illegible]dia quisquis erit post haec bene pallia credat · qui putat in liquidis quod natet urna uadis

Viderat excelsa pascentem rupe capellam · comminus esuriens cum leo ferret iter
Et purior heus inquit praerupta et ardua saxis · linque nec hirsutis pascua quaere iugis
Sed [illegible] croceum per prata uirentia florem · et glaucas salices et thima grata pete
Illa gemens desiste precor fallaciter inquit · securam placidis simulare dolis
Veraque si moneas maiora pericula tollas · tu tamen insidiis non facis esse fidem
Namque licet rectis constet sententia uerbis · suspecta hunc grauius consilia [illegible]

Ingentem sitiens cornix adspexerat urnam · quae minimam fundo continuisset aquam
Hanc enisa diu planis effundere campis · scilicet ut nimiam pelleret inde sitim
Postquam nulla uiam uirtus dedit admonet omnes · indignata noua calliditate dolos
[illegible] lapillis · portandi facilem praebuit unda uiam
[illegible] haec docuit quanto prudentia maior · qua coeptum uolucri explicuisset opus

V[illegible]ti dedignantique iuuenco · aspera mordaci subdere colla iugo
Rusticus obliqua succidens cornua falce · credidit insanum deffremuisse pecus
Cautus et inmenso ceruicem innectit aratro · namque erat et cornu promptior atque pede
Talice ut longus [illegible] uerberat temo · neue hic faciles ungula saeua daret
Sed postquam [illegible] uincula collo · immeritam uacua cella fatigat humum
Continuo euersam pedibus dispergit arenam · quam ferus in domini ora sequentis agat
[illegible]formi squalentes puluere crines · discutiens imo pectore uictus ait
Nimirum exemplis [illegible] medere iniquo · qua fieri possit curatione nocens

Horrida congestis cum staret bruma pruinis · cunctaque durato stringeret arua gelu
Haesit in aduersam nimborum mole uiator · perditaque prohibet semita se[illegible] gradum
Hunc nemoricum custos fertur miseratus in antro · exceptum satyrus continuisse suo
Qu[illegible]ul aspiciens [illegible] alumnus · unque hominum [illegible] protinus esse pium
Nam gelidos artus [illegible] reuocaret [illegible] ad flatum [illegible] soluerat ore manus
Sed dudum [illegible] cepisset frigore laetus · hospitis eximia se dulcitate frui
Namque illi agreste cupiens ostendere uitam · siluarum referens optima quaeque d[illegible]
Obtulit et calido plenum cratera [illegible] · laxet ut infusus frigida membra tepor
Ille ubi feruentem labris contingere testam · horruit algentem rursus ab ore sufl[illegible]